

Procesbeschrijving totstandkoming Intergemeentelijk Structuurplan.

In juni 2004 besloten de gemeenteraden van Leek en Noordenveld in te stemmen met de geactualiseerde regiovisie Groningen Assen.

In de regiovisie is een gezamenlijke ontwerpogave opgenomen voor de kernen Leek-Roden.

In september 2004 werd door de gemeenten en de beide provincies besloten de lopende Merprocedure "ontsluiting van Leek/Roden op de A7" te bevrozen.

In oktober werd een informatieavond georganiseerd voor de bevolking van de beide kernen. Tijdens deze avond werd informatie gegeven over de Ontwerpogave Leek-Roden en de consequenties daarvan voor de lopende Merstudie wegverbinding Roden/Leek – A7.

In november 2004 volgde het besluit van de gemeenteraden tot het gezamenlijk maken van een intergemeentelijk structuurplan, een plan van aanpak werd vastgesteld en de benodigde kredieten werden beschikbaar gesteld om het plan van aanpak te kunnen uitvoeren.

Door de beide Colleges werd een stuurgroep ingesteld, waarin ook de provincies Groningen en Drenthe participeren. Een projectorganisatie werd ingericht en een stedenbouwkundig adviseur "Juurlink en Geluk" werd aangetrokken. Tevens werd Arcadis aangetrokken voor het maken van de milieubeoordeling.

Het planproces ging in december 2004 voortvarend van start.

In januari zijn de maatschappelijke organisaties uitgenodigd zitting te nemen in de klankbordgroep. De meeste uitgenodigde organisaties gingen in op onze uitnodiging. De taak van de klankbordgroep is om gedurende het planproces de te ontwikkelen ideeën te toetsen en tevens na te gaan of draagvlak voor de te ontwikkelen plannen is te vinden.

Veel energie werd vervolgens gestoken in het in beeld krijgen van het gebied, de kwaliteiten ervan en de dilemma's die spelen bij de uitwerking van de opgave.

Een eerste overleg vond plaats met het kwaliteitsteam van de regiovisie. Het kwaliteitsteam adviseerde meer tijd te nemen voor het in beeld brengen van de kwaliteiten en identiteiten in het gebied en terughoudend te zijn met het te snel maken van ruimtelijke modellen.

Het advies van het kwaliteitsteam werd gevolgd. Over de dilemma's die in het gebied aan de orde zijn werden de raden geïnformeerd. Daarna werden de dilemma's besproken met de klankbordgroep.

Middels een uitvoerige publicatie in de lokale bladen werden de zogenaamde dilemma's aan de bevolking gepresenteerd met het verzoek daarop te reageren door middel van het indienen van "bouwstenen".

Circa 50 bouwstenen werden ontvangen, variërend van korte reacties tot uitvoerige boekwerken.

In maart 2005 vond een eerste ontwerpatelier plaats. Aan dit atelier namen inwoners deel die een inhoudelijke bouwsteen hadden gemaakt, vertegenwoordigers uit de klankbordgroep en deskundigen van de gemeenten, de provincies, het waterschap en de dienst landelijk gebied van het ministerie van LNV.

In dit eerste atelier is vooral ingegaan op de kwaliteiten van het gebied en wat die kwaliteiten kunnen betekenen voor de ontwerpogave.

Het atelier leverde een grote hoeveelheid informatie op. Het verslag van dit atelier werd op de website gepubliceerd.

Rond enkele thema's zijn in april en mei enkele extra workshops georganiseerd waaraan de deskundigen van de vier overheden en het waterschap hebben deelgenomen. Dit zijn de

thema's, verkeer en vervoer - in het bijzonder het openbaar vervoer - duurzame stedenbouw en de relatie tussen de dorpsranden en de wateropgave.

Deze informatie werd verwerkt in een aanzet tot een drietal ruimtelijke modellen die de basis vormden voor het tweede ontwerpatelier dat in juni plaatsvond. De modellen werden verwerkt in een maquette waarmee een goed inzicht ontstond in de effecten van eventuele keuzes die aan de orde zouden komen.

Na dit tweede atelier was het de bedoeling dat op basis van alle discussies in de ontwerp ateliers en de workshops drie ruimtelijke modellen zouden worden gemaakt die de basis zouden kunnen vormen voor de op de stellen milieubeoordeling.

Eind juni bleek dat de voorliggende modellen niet onderscheidend genoeg waren om de basis te kunnen vormen voor een milieubeoordeling. Hierover werden de raden, de leden van de klankbordgroep en de deelnemers aan de ontwerp ateliers geïnformeerd. Er bleek meer tijd nodig te zijn om tot ruimtelijke modellen te komen.

Drie oorzaken lagen ten grondslag aan de vertraging van het planproces.

1. Het advies van het kwaliteitsteam.

De drie op 1 juli door de projectgroep gepresenteerde modellen werden positief beoordeeld. Echter het kwaliteitsteam kwam tot het oordeel dat de modellen niet goed konden worden beoordeeld op de gevolgen voor het landschap. Geadviseerd werd alvorens de ruimtelijke modellen verder te ontwikkelen een groen/blauwe-ecologische onderlegger te maken van het gehele gebied. Die onderlegger biedt dan de inspiratiebron voor het maken van de ruimtelijke modellen en biedt tevens een toetsingskader.

Een tweede kanttekening werd gemaakt bij het gegeven dat de drie gepresenteerde modellen te weinig ruimte boden voor een duurzame occupatiestrategie voor een langere termijn. De programma's voor wonen en werken pasten er wel in, maar niet duidelijk werd op welke wijze een volgend programma zou kunnen worden ingevuld. Het kwaliteitsteam adviseerde een langere horizon te nemen voor het IGS dan de planperiode tot 2020, vooral om de duurzaamheid van de planvorming te kunnen toetsen.

2. Verschillen van opvatting in de stuurgroep over de vraag welke woon- en werkgebieden in de modellen dienden te worden opgenomen om in het kader van het milieuonderzoek te kunnen worden beoordeeld.

De verschillen spitsten zich in essentie toe op de vraag hoe de verschillende facetten van beleid in verhouding tot elkaar zouden moeten worden beoordeeld in het licht van de centrale doelstellingen van de regiovisie Groningen Assen. Concreter: wat moet voorrang krijgen, een goede OV-ontsluiting op het Kolibrie Netwerk of het bieden van een optimaal woonmilieu en of het behouden of opofferen van landschappelijk aantrekkelijke gebieden.

3. De onduidelijkheid over de Milieuwetgeving.

Op grond van signalen elders, zoals uitspraken van de Raad van State over de Zuidlanden bij Leeuwarden, groeide bij de stuurgroep de twijfel of de keuze voor het maken van een Milieueffectrapport een goede was geweest en of de concept modellen die waren ontwikkeld voldoende zouden zijn als basis voor het opstellen van een dergelijk rapport.

In september werd besloten de stedenbouwkundige een aanvullende opdracht te geven voor het maken van de groen/blauwe-ecologische onderlegger en een aantal ruimtelijke modellen. Tevens besloten de commissie MER om advies te vragen over de te volgen werkwijze voor het opstellen van de milieubeoordeling.

Tot slot werd besloten ten principale geen potentiële woon- en werkgebieden uit te sluiten van beoordeling op milieueffecten en dus de principiële keuze voor een open planproces vast te houden.

Tussentijds overleg op 18 oktober 2005 tussen het College van Noordenveld en het College van GS van Drenthe was nodig om te kunnen vaststellen dat er sprake zou blijven van een open planproces zonder uitsluiting van potentiële bouwlocaties.

In november werd besloten geen Milieueffectrapportage op te stellen, maar een Strategische Milieubeoordeling (SMB) uit te voeren als bedoeld in de Europese richtlijn SMB. Deze nieuwe richtlijn had op dat moment nog geen vertaling gekregen in nationale wetgeving en heeft daardoor rechtstreekse werking. De commissie MER in Utrecht was erg duidelijk op onze vraag wat wij zouden moeten doen. Volgens de commissie MER is het volgen van een mer-procedure ten behoeve van een intergemeentelijk structuurplan juridisch gezien niet de juiste weg, aangezien een dergelijk plan niet kan worden beschouwd als 'een ruimtelijk plan dat als eerste in de mogelijke aanleg' voorziet, hetgeen op grond van het Besluit Milieueffectrapportage wel vereist is. Op grond daarvan adviseerde de commissie af te zien van het uitvoeren van een milieueffectrapportage en het onderzoek in dit stadium van het proces te beperken tot het uitvoeren van een SMB. Gevolg hiervan is dat de bestemmingsplannen die voorzien in de feitelijke realisatie van de in het intergemeentelijk structuurplan opgenomen (potentiële) bouwlocaties waar nodig aan een MER-procedure zullen worden onderworpen.

In december 2005 werd een modellenboek vastgesteld. In dit boek werd de groen blauwe/ecologische onderlegger opgenomen en de vier ruimtelijke modellen waarin de ontsluitingsalternatieven zijn opgenomen.

In een publicatie is kennis gegeven van het voornemen een Strategische Milieubeoordeling op te stellen.

De Raden werden in januari 2006 geïnformeerd middels een openbare gezamenlijke bijeenkomst van de raadscommissies over de inhoud van het modellenboek en de gewijzigde procesgang. De klankbordgroep en de deelnemers aan de ontwerpatelier werden schriftelijk geïnformeerd.

De publicatie van de vier ruimtelijke modellen leidde met name in Roden en de in de nabijheid liggende kernen tot een aantal, soms zeer uitgebreide, inhoudelijke reacties en standpunten. Deze reacties zijn betrokken bij de ontwikkeling van het voorontwerp. In een nota "reactie en commentaar" is ingegaan op deze reacties.

De Raden stelden in februari 2006 de notitie "reikwijdte en detailniveau" vast. Deze notitie vormde de basis voor de op te stellen SMB. De Raden besloten de adviezen van de commissie Mer te volgen. Eén van de adviezen was om de binnendorpse plancapaciteit te inventariseren teneinde te kunnen beoordelen of, en in welke mate, binnendorpse bouw mogelijkheden het benutten van uitleg zou kunnen beperken.

In het voorjaar van 2006 werden twee bijeenkomsten georganiseerd met als doel om in het licht van de beschikbare milieu-informatie te komen tot de aanzet van een voorontwerp intergemeentelijk structuurplan (IGS).

Al gauw bleek dat aanvullend onderzoek nodig was voor de in de ruimtelijke modellen opgenomen ontsluitingsvarianten voor het onderzoeksgebied (ontsluitingsvarianten voor de auto, de fiets en het openbaar vervoer). Adviesbureau Goudappel werd ingeschakeld om de effecten van de varianten door te rekenen met het regionale verkeersmodel dat samen met Rijkswaterstaat is ontwikkeld voor de netwerkanalyse regio Groningen Assen. In goede samenwerking met Arcadis en de bij de overheden werkzame specialisten Verkeer en Vervoer werd een "Werkrapport Verkeer en Vervoer" aangeleverd. Dit werkrapport is als bijlage toegevoegd aan het SMBrapport. De conclusies zijn in het SMBrapport overgenomen.

Medio 2006 werd een aanzet tot een voorontwerp besproken met het kwaliteitsteam van de regiovisie. Het kwaliteitsteam bleek grote waardering te hebben voor de kwaliteit van deze aanzet en gaf een aantal behartenswaardige adviezen mee die een belangrijke rol hebben gespeeld bij de vormgeving van het voorontwerp.

De Raden, de klankbordgroep en de deelnemers aan de ontwerpateliers werden geïnformeerd over het feit dat het planproces wederom meer tijd zou vergen dan was verwacht.

In de tweede helft van 2006 is het voorontwerp IGS verder ontwikkeld. Tijdens dit proces bleek dat het werkrapport verkeer en vervoer niet de volledige duidelijkheid bracht over de effectiviteit van de ontsluitingsvarianten op het Roder grondgebied. Vervolgens is onder leiding van het bureau "Raadhuis Advies" met de vervoers- en verkeersdeskundigen van de vier overheden een variantenstudie uitgevoerd gerelateerd aan de voorgenomen ruimtelijke keuzes voor woon- en werklocaties. De conclusie uit deze studie voor een weg door de Maatlanden in Roden was eenduidig. Deze variant werd vervolgens als enig effectieve variant in het voorontwerp opgenomen. De variantenstudie is als bijlage aan het IGS toegevoegd.

Advies kwaliteitsteam. De aanzet tot een voorontwerp is aan het kwaliteitsteam voorgelegd.

Het kwaliteitsteam reageerde als volgt:

"De recente plannen rondom de ontwerpogave Leek-Roden zijn in de adviessessie van het kwaliteitsteam van 22 juni 2006 gepresenteerd en op collegiale wijze besproken. Het kwaliteitsteam heeft hoge waardering voor de manier waarop de bovenlokale planvorming in het plan gestalte heeft gekregen. Het is een aantrekkelijk plan van hoge kwaliteit. Het kwaliteitsteam is dan ook van mening dat er, sinds de vorige twee adviessessies waarin uw ontwerpogave aan de orde was, een aantal belangrijke stappen is gezet in uw planvorming.

Uw planuitwerking voldoet zowel kwantitatief als kwalitatief getoetst aan de uitgangspunten van de regiovisie Het plan levert een belangrijke bijdrage aan een van de doelstellingen van de regionale samenwerking om een van de fraaiste woon- en werkregio's van Nederland te creëren. Essentieel zijn daarvoor de versterking van de verschillende identiteiten in het gebied, gebaseerd op de verschillende landschapstypen en daarop voortbouwende differentiatie in woonmilieus. Gezamenlijk vormen deze de kwalitatieve grondslagen van het plan. Naar het oordeel van het kwaliteitsteam biedt het plan voor Leek-Roden zicht op de gewenste kwalitatieve toevoeging aan de regio van gedifferentieerde woon- en werk/milieus die reageren op de landschappelijke onderlegger.

Het (zwaarwegende) advies van het kwaliteitsteam is in dezen dan ook in de vervolgstappen vast te houden aan de samenhangende kwalitatieve grondslagen van het plan".

Gebiedsexploitatie

Parallel aan het inhoudelijke debat werd een gebiedsexploitatie opgesteld teneinde de financiële uitvoerbaarheid van het plan te kunnen beoordelen. De stuurgroep kon op 6 februari 2007 vaststellen dat het plan financieel uitvoerbaar is.

Enkele overleggen tussen de vier betrokken overheden waren nodig om overeenstemming te kunnen bereiken over enkele inhoudelijke thema's van het voorontwerp. Een belangrijk thema was in het bijzonder de spanning tussen de gewenste stedenbouwkundige kwaliteit, in het bijzonder de visie om de beide kernen vanuit hun eigen identiteit te ontwikkelen en te behouden, en een effectieve ontsluiting van het gebied voor het openbaar vervoer.

Overleg is gepleegd met het regiopark. In dat overleg bleek dat het in het IGS opgenomen "landschapspark Leek/Roden" goed past binnen het regiopark. Steun aan de uitvoering is toegezegd.

Mede in het licht van het advies van de commissie Mer onderzoek te doen naar de mogelijkheden een gedeelte van de opgave binnendorps te realiseren en het gegeven dat binnen het totaal van de opgave voldoende plancapaciteit beschikbaar dient te zijn is een notitie plancapaciteit opgesteld.

Op 6 februari 2007 stelde de stuurgroep het voorontwerp op hoofdlijnen vast waarna het voorontwerp werd voorgelegd aan de Colleges van Burgemeester & Wethouders en Gedeputeerde Staten.

Na verwerking van de gemaakte opmerkingen konden de Colleges van Burgemeester en Wethouders op voorstel van de stuurgroep het voorontwerp vaststellen.

Leek / Roden 10 april 2007